

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko "R. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością i spółce" spółce komandytowej

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 marca 2012 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 2 czerwca 2011 r.,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy wyrokiem z dnia 2 czerwca 2011 r. oddalił apelację wniesioną przez pozwaną „R., - Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i Spółkę” Spółkę Komandytową od wyroku Sądu Rejonowego– Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 stycznia 2011 r., przywracającego powoda M. K. do pracy w pozwanej.

Pozwana „R., - wywiodła skargę kasacyjną od wymienionego wyroku i opierając ją na obu podstawach kasacyjnych (naruszenia przepisów postępowania,

tj. art. 378 § 1 k.p.c. i art. 477¹ k.p.c. oraz naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 8 k.p. i art. 45 § 1 k.p.), wniosła o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

W skardze kasacyjnej został zawarty wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparty na treści art. 398⁴ § 2 k.p.c., wskazujący na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wynikającego z rozbieżnych ocen prawnych, które miało polegać na potrzebie wyjaśnienia: „czy w sytuacji, gdy wypowiedzenie przez pracodawcę umowy o pracę chronionemu działaczowi związkowemu, bez uzyskania wymaganej zgody stosownego organu związku zawodowego, z całą pewnością nie jest przejawem szykany ze strony pracodawcy, natomiast jest uzasadnione likwidacją zajmowanego przez pracownika stanowiska pracy oraz faktem, że strony nie osiągnęły porozumienia co do zmiany stanowiska zajmowanego przez pracownika, domaganie się przez pracownika w postępowaniu sądowym przywrócenia do pracy na stanowisku, które nie istnieje, albowiem zostało przez pracodawcę zlikwidowane, stanowi nadużycie prawa (domaganie się przywrócenia do pracy) nie korzystające z ochrony w myśl art. 8 k.p.?”.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym)

środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Jeśli więc wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak w rozpoznawanej sprawie, wskazuje na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to w uzasadnieniu tego wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy

przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Podkreślenia wymaga również to, że nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), analogicznie jak nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r., nr 13, poz. 5).

Wniosek pozwanej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tak rozumianych kryteriów uzasadniających potrzebę poddania owej skargi merytorycznej ocenie Sądu Najwyższego przede wszystkim dlatego, że kwestia podnoszona w sformułowanym w tym wniosku zagadnieniu prawnym znalazła już rozstrzygnięcie w utrwalonych poglądach judykatury i to w sposób, który pozostaje w jawnej opozycji w stosunku do zapatrywań wyrażonych przez skarżącą w uzasadnieniu wniosku. W kwestii tej Sąd Najwyższy prezentuje bowiem jednoznaczne stanowisko, że oddalenie - na podstawie art. 8 k.p. - roszczenia o przywrócenie do pracy pracownika podlegającego szczególnej ochronie przed rozwiązaniem z nim stosunku pracy, gdy rozwiązanie to w sposób oczywisty narusza prawo, a konkretnie art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, może mieć miejsce tylko wyjątkowo, w okolicznościach szczególnie rażącego naruszenia obowiązków pracowniczych lub obowiązujących przepisów prawa. W tym kontekście w orzecznictwie wskazywane są takie zachowania naruszające obowiązki pracownicze, jak: spożywanie alkoholu na terenie zakładu pracy, przystąpienie do pracy w stanie nietrzeźwości, przywłaszczenie mienia na szkodę pracodawcy, ujawnienie istotnych tajemnic handlowych pracodawcy, pobicie współpracownika. Poza tym, zachowanie się pracownika w przypadku rozwiązania z nim umowy o pracę w trybie art. 52 k.p., nie tylko musi stanowić ciężkie

naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, ale także charakteryzować się szczególnymi cechami w płaszczyźnie podmiotowej lub przedmiotowej, pozwalającymi na ocenę, że przywrócenie do pracy pozostawałoby w sprzeczności z celem realizacji takiego roszczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1998 r., I PKN 571/97, OSNP 1999 nr 5, poz. 168 i powołane w nim wcześniejsze orzecznictwo, a także wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 kwietnia 2006 r., III PK 12/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 90, z dnia 29 października 2007 r., II PK 50/07 oraz z dnia 16 stycznia 1998 r., I PKN 475/97, OSNAPiUS 1998 nr 23, poz. 683). Warto też przypomnieć, że szczególny charakter rozważanej ochrony, wynikającej z art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, przejawia się właśnie w tym, że uniemożliwia ona rozwiązanie stosunku pracy w okolicznościach, w których pracownik niechroniony mógłby zostać zwolniony. Istota tej ochrony sprowadza się więc do tego, że nawet wówczas, gdy istnieją uzasadnione przyczyny rozwiązania stosunku pracy ze szczególnie chronionym działaczem związkowym, to nie może do tego dojść bez zgody właściwego organu związkowego, a rozwiązanie stosunku pracy mimo braku takiej zgody prowadzi - w zasadzie - do jego restytucji (wyroki SN z: 16 stycznia 1998 r., I PKN 475/97; 15 października 1999 r., I PKN 306/99, OSNP 2001 nr 5, poz. 146; 6 kwietnia 2006 r., III PK 12/06).

Wypada również dodać, iż na gruncie art. 32 ust. 1 pkt 2 ustawy o związkach zawodowych powyższe zasady stosuje się odpowiednio do wypowiedzenia działaczowi związkowemu umowy o pracę oraz wynikających z tej umowy warunków pracy i płacy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 stycznia 2011 r., I PK 112/10, LEX nr 738389 oraz z dnia 10 marca 2011 r., II PK 241/10, LEX nr 817524). Jeśli bowiem wymieniony przepis ustanawia wymóg uzyskania zgody organu związkowego także na dokonanie tego rodzaju wypowiedzenia bez względu na jego przyczyny, to odmowa przywrócenia do pracy bądź przywrócenia poprzednich warunków pracy lub płacy w przypadku dokonania wypowiedzenia bez takiej zgody musiałaby się opierać na stwierdzeniu niezasadności takiego roszczenia ze względu na to, że z powodu rażąco naganego zachowania pracownika stanowi ono nadużycie prawa (art. 477¹ k.p.c. w związku z art. 8 k.p.).

Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy w oczywisty sposób nie wskazują natomiast na możliwość przypisania powodowi takiego zachowania. Nie sugeruje tego zresztą nawet skarżąca, podkreślając jedynie, że w jej ocenie nadużycie przez powoda prawa, w rozumieniu art. 8 k.p., miałyby polegać na domaganiu się przez niego przywrócenia do pracy „w warunkach, w których wie on, że jego stanowisko zostało zlikwidowane (nie istnieje w trakcie procesu i w momencie orzekania), a dokonane wobec niego wypowiedzenie nie było formą szykany lub represji za prowadzoną działalność związkową”. Skarżąca nie wskazuje zatem jakichkolwiek okoliczności, które przemawiałyby za przyjęciem tezy, że sposób zachowania się powoda stanowi szczególnie rażące lub choćby tylko rażące naruszenie obowiązków pracowniczych lub inne rażące naruszenie prawa. Kwestia niemożności przywrócenia pracownika do pracy w sytuacji, gdy doszło do likwidacji zajmowanego przez niego stanowiska, również była zaś przedmiotem oceny w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który np. w wyroku z dnia 16 kwietnia 2003 r., I PK 154/02 (Pr. Pracy 2003, nr 11, poz. 35) wyraził pogląd, że likwidacja stanowiska pracy, jako jedyna przesłanka, nie stanowi przeszkody w przywróceniu do pracy pracownika, z którym pracodawca rozwiązał umowę o pracę z naruszeniem prawa. Pogląd ten został następnie podtrzymany w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2006 r., I PK 56/06, M. Prawn. 2007, nr 4, poz. 206). Tym bardziej nie może być więc mowy o tym, aby żądanie przywrócenia do pracy zgłoszone przez pracownika objętego szczególną ochroną związkową, jeśli nawet zajmowane przez niego stanowisko zostało zlikwidowane, stanowiło nadużycie prawa, które nie korzystałoby z ochrony w myśl art. 8 k.p.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i § 11 ust. 1 pkt 1 w związku z § 12 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych..., orzekł, jak w sentencji.